

Försvarsdepartementet

SOS Alarm fyller en unik samhällsfunktion sedan 50 år och larmar dygnet runt ut hjälpresurser vid olyckor och samhällskriser. SOS Alarm ägs till hälften av svenska staten och till hälften av Sveriges kommuner och regioner, SKR. På uppdrag av svenska staten ansvarar SOS Alarm för nödnumret 112 och informationsnumret 113 13 och har även en central roll i samhällets krisberedskap. SOS Alarm har också via avtal med kommuner och regioner ansvar för att prioritera, larma och dirigera kommunal räddningstjänst och ambulans. När det gäller krisberedskapsuppdragen så har SOS Alarm och länsstyrelserna och övriga statliga TiB-myndigheter en omfattande samverkan som även den regleras via avtal.

SOS Alarm har en viktig roll för att hålla ihop helheten för samhällets alarmeringstjänst. Genom nödnumret 112 kan den enskilde som behöver akut hjälp via ett samtal nå samhällets samlade hjälpresurser. Detta är en viktig och grundläggande princip som regering och riksdag vill slå vakt om.

Remiss av Plikten kallar – En modern personalförsörjning av det civila försvaret (SOU 2025:6)

SOU 2025:6 *Plikten kallar!* föreslår att modernisera och stärka personalförsörjningen inom det civila försvaret. SOS Alarm instämmer i behovet av ett långsiktigt hållbart system för att säkerställa att samhällsviktig verksamhet har tillgång till rätt kompetens, särskilt i kris och höjd beredskap. SOS Alarm vill särskilt framhålla vikten av tydlig rollfördelning, samverkan och att civila aktörer som SOS Alarm ges rätt stöd och förutsättningar att ta emot civilpliktiga.

Utredningen identifierar på ett korrekt sätt att SOS Alarm är en central aktör inom totalförsvaret, med ett särskilt ansvar för att samordna och förmedla larm- och krisinformation till samhällets blåljusaktörer. Detta ansvar gör att en robust och uthållig personalförsörjning är avgörande för vår verksamhet, inte minst under samhällsstörningar.

SOS Alarm ser positivt på utredningens förslag om återaktivering av civilplikten och möjligheten att tilldela civila organisationer som SOS Alarm civilpliktiga resurser. Det finns dock fortfarande behov av att utreda hur statliga bolag och annan samhällsviktig eller samhällskritisk verksamhet skulle kunna plikta in äldre tonåringar inom flera yrkesgrupper, såsom bevakningspersonal, IT- och

drifttekniker, operativ personal samt andra relevanta personalfunktioner. Tillgången till personal är en avgörande förutsättning för att samhällsviktig och samhällskritisk verksamhet ska kunna upprätthållas. Detta är centralt för att främja en hög försvarsvilja och för att samhället ska kunna hantera de påfrestningar som ett krig skulle medföra. Även stödet till Försvarsmakten utgör en dimensionerande faktor under krig, vilket ställer höga krav på förmågan till samarbete och samverkan under särskilt svåra förhållanden – både vad gäller tekniska system och tillgången på kvalificerad personal.

För att SOS Alarm på ett effektivt och säkert sätt ska kunna ta emot civilpliktiga krävs omfattande förberedelser. Det handlar om att utveckla och tillhandahålla anpassad utbildning, etablera strukturerad handledning samt säkerställa att nödvändig infrastruktur finns på plats. Detta inkluderar både tekniska och organisatoriska lösningar som möjliggör en smidig integrering av civilpliktiga i verksamheten utan att äventyra kvaliteten på det livsviktiga arbete SOS Alarm utför. SOS Alarm ser därför ett tydligt behov av nationella riktlinjer för hur processen ska organiseras, inklusive tydliga ansvarsförhållanden, kravprofiler och säkerhetsbedömningar. Vidare krävs öronmärkta resurser för att finansiera denna uppbyggnad – såväl ekonomiskt som personellt – så att förberedelserna inte sker på bekostnad av vår ordinarie operativa förmåga. Ett nära samarbete med berörda myndigheter är avgörande för att etablera en hållbar modell som både stärker totalförsvaret och tryggar vår samhällsviktiga funktion under höjd beredskap.

SOS Alarm ser fortsatt utredningsbehov för statliga bolag och annan samhällsviktig/samhällskritisk verksamhet ska kunna plikta in äldre tonåringar för civilplikt inom flera yrkeskategorier så som bevakningspersonal, logistikstöd, IT-system och driftspersonal, SOS-operatörer och annan operativ personal samt flera personalkategorier.

- SOS Alarm har via beredskapssektorn Räddningstjänst, Skydd av civilbefolkningen lämnat in sin syn på behov av struktur och vilka yrkesroller som är aktuella för Civilplikt inom organisationen
- Utfallet tolkar SOS Alarm som om att SOS Alarm enligt utredningen inte kan plikta in personer enligt civilplikt
- SOS Alarm tolkar även utredningens förslag som att SOS Alarms motpart i frågan för att besätta roller och personalbehov, kommer att behöva ske via Arbetsförmedlingen.

Orsaken till att SOS Alarm ska ses som så pass samhällskritisk att civilplikt är det enda rimliga valet för organisationen, dvs att genom det statliga uppdraget kunna hantera Sveriges nödnummer genom hela hotskalan, vilket även inkluderar krigsliknande tillstånd. Kriget ska vara dimensionerande för totalförsvaret och tillgång till personal är avgörande för all samhällskritisk och samhällsviktig verksamhet för att kunna uppnå hög grad av försvarsvilja samt att möta den ansträngning som kriget kommer ställa på samhället. Stöd till Försvarsmakten är även det dimensionerande under krig, vilket ställer höga krav på att kunna tillse samarbete och samverkan under särskilt svåra förhållanden i både teknik och personaltillgång.

25-05-12

Då SOS Alarm ska stödja Försvarmakten och själva bedriver säkerhetsskyddsklassificerat arbete ligger det stor vikt av att SOS Alarm kan ha tillgång till t ex personer via civilplikt i stället för frivilliga, med tanke på den typ av skyddade/sekretessbelagda uppgifter SOS Alarm jobbar med. Behovet av kontroll på individnivå för säkerhetsskyddet är än viktigare i höjd beredskap och krig.

Med vänlig hälsning

Rickard Gustafson
Chefsjurist